

Michail Chodorkovski

BAJESVOLK

Glagoslav

Michail Chodorkovski

BAJESVOLK

Uitgeverij Glagoslav

BAJESVOLK

Michail Chodorkovski

Vertaald uit het Russisch door Ineke Zijlstra

Geredigeerd door Paul van der Woerd

© 2013, Michail Chodorkovski

© 2014, Uitgeverij Glagoslav, Nederland

Uitgeverij Glagoslav
Peperstraat 9
5211 KM, 's-Hertogenbosch
Nederland

www.glagoslav.nl

ISBN: 978-1-78437-927-8

Op dit boek rust copyright. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever, noch anderszins worden verspreid in een andere band of omslag dan die waarin het is gepubliceerd, zonder dat een soortgelijke voorwaarde, inclusief deze voorwaarde, aan de volgende afnemer wordt opgelegd.

INHOUD

KOLJA	5
‘DAAR ZITTEN ZE’	8
ALEKSEJ	12
DE BEWAKERS	15
SCHULDIGEN ZONDER SCHULD	19
DE GETUIGE	24
DE RECHERCHEUR	28
DE VERKLIKKER	32
DAKLOOS	36
UITSCHOT	39
DE ZELFMOORDENAAR	42
HET VERHAAL VAN ROMA	45
‘HET ONDERZOEK ZAL ALLES DUIDELIJK MAKEN’	48
DE DIEF	52
DE RAT	55
TWEE KANTEN VAN WETTELOOSHEID	59
DE VADER	62
VERSLAAFD	64
VERRAAD	67
DE NAZI	71
AMNESTIE	76

KOLJA

Na zoveel jaar in de gevangenis ben ik niet bepaald geneigd om de mensen die ik daar ontmoet heb te idealiseren. Maar veel van de gedetineerden houden er principes op na. Of die principes volgens de maatschappij de juiste zijn? Soms. Maar het zijn juist principes waarvoor mensen bereid zijn te lijden: echt te lijden.

Op een goede dag heb ik het genoeg Nikolaj, een onopvallende jongen, uit te zwaaien. Hij zat vast op grond van een zogenaamde ‘volksparagraaf’ en wel drugsbezit. De gevangenisbevolking bestaat voor bijna de helft uit zulke jongens.

Het is duidelijk dat hij terug zal komen, hij heeft al vijf van de drieëntwintig jaren die hij jong is achter het prikkeldraad doorgebracht. En hij is niet van plan om het in zijn verdere leven anders aan te pakken. De jongen is beslist niet dom, maar wel groot geworden met het idee een nutteloze paria te zijn en gewend deze gedachte te bestrijden in het gezelschap van net zulke paria’s.

Een halfjaar gaat voorbij en dan ontmoet ik Kolja opnieuw, maar nu loopt er een huiveringwekkend litteken over zijn buik.

‘Kolja, wat is er gebeurd?’

‘Ach, ik ben weer gepakt met dope.’

Hij aarzelt maar komt dan toch met het verhaal dat ooggetuigen later zullen bevestigen. Nadat hij als recidivist weer opgepakt is, besluiten de rechercheurs hem nog maar een zaak in de schoenen te schuiven. Gesprekken in die trant komen veel voor en worden tamelijk openlijk gevoerd: 'Je krijgt er maar twee jaar bovenop, dat vragen we aan de rechter, jij neemt een of andere beroving op je en in ruil daarvoor krijg je bezoek of mag je zelf je strafkamp kiezen.' Meestal gaat het om het jatten van een mobieltje van deze of gene. Kolja denkt niet lang na en gaat akkoord. Maar voor de identificatie komt opeens een oud vrouwtje opdagen dat door een of andere schoft van een tasje met tweeduizend roebel beroofd is. Het mensje kan zich natuurlijk niets herinneren, maar 'identificeert' zonder mankeren de persoon die de rechercheurs aanwijzen.

Dan zet Kolja de hakken in het zand: 'Ik heb nog nooit een oud mens pijn gedaan, alleen leeftijdgenoten. Een bejaarde beroven van haar laatste centen, dat onderteken ik niet, nooit! Al vermoord je me!' De rechercheurs staan perplex. 'Maar Kolja, dat is voor de wet hetzelfde. De boete en de strafperiode is gelijk. Waar maak je je druk om? We kunnen het hele spel toch niet overdoen vanwege jouw kuren?'

'Nee.' Kolja houdt voet bij stuk.

Ze brengen hem naar de cel, om na te denken. Maar eerst slaan ze hem voor de goede orde enigszins in elkaar.

Korte tijd later klopt Kolja op zijn celdeur. Ze maken het etensluikje open: Kolja heeft zichzelf opengesneden, en niet zo'n beetje, zijn darmen gutsen eruit. Je reinste harakiri. Het litteken is een vinger dik en loopt over zijn halve buik.

Terwijl de artsen toesnellen proberen zijn celgenoten zijn ingewanden weer terug te stoppen.

Hij wordt als door een wonder gered. Hij is nu invalide, maar klaagt niet: 'Als ze dat tasje van die oude vrouw aan mij hadden gehangen, was ik ook doodgegaan'. Daarmee doelt hij op zijn zelfrespect: zonder kun je volgens hem niet leven.

Ik kijk naar die jongen met zijn lange strafblad en denk met bitterheid aan de velen die in vrijheid leven en hun eer beduidend minder hoog hebben zitten en die er geen been in zien om een bejaarde van een paar duizend roebel te beroven. Dat weten ze met mooie woorden goed te praten. Ze schamen zich er niet voor.

En onwillekeurig ben ik trots op Kolja.

Op 20 december 2013 verleende president Poetin onverwacht gratie aan Michail Chodorkovski.

De voormalig oliemagnaat en ex-multimiljardair had daarvoor 10 jaar doorgebracht in diverse gevangenissen en strafkampen.

Na het uiteenvallen van de Sovjet Unie stond de jonge ondernemer Chodorkovski (1963) aan de wieg van de Russische bankensector en wist in korte tijd veel macht en

kapitaal te vergaren. Hiermee steunde hij later openlijk de liberale oppositie tegen Poetin. In 2003 werd hij gearresteerd op verdenking van fraude en belastingontduiking en veroordeeld in 2005. Zijn bezittingen, onder andere het oliebedrijf Yukos werden grotendeels onteigend en verkocht.

Na zijn vrijlating week Michail Chodorkovski uit naar Zwitserland.

Michail Chodorkovski laat de lezer in deze 21 portretjes niet alleen kennismaken met een aantal mensen die hij in de gevangenis ontmoette. De toon is laconiek, de verhalen zijn kort, soms ontroerend of hartverscheurend, maar tussen de regels door geeft hij een beeld van de gevangenismachinerie die draait op corruptie en geweld. De gevangenen zowel als de bewakers en rechercheurs zoeken hierin hun weg en maken hun keuzen.

Chodorkovski stelt zichzelf, de Russische maatschappij en justitie, maar ook de lezer regelmatig kritische vragen. Waar staan wij als het om onrecht gaat?

Uitgeverij Glagoslav

ISBN 978-1-78437-927-8

Nederland